

Meghalt Bulányi György

A piarista szerzetes a XX.századi magyar katolicizmus egyik legnagyobb hatású alakja volt. Az evangéliumi erőszakmentességet hirdető Bokor katolikus bázisközösség alapítóját a pártállam idején rendszeresen zaklatták az állami hatóságok, és elítélte a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia, majd a Hittani Kongregáció vezetőjeként Joseph Ratzinger is. 1997-ben mentette fel a Vatikán.

Június 6-án, élete 92. évében elhunyt Bulányi György piarista szerzetes, a Bokor katolikus bázisközösség alapítója. Az 1919-ben született szerzetes tanár 1945-ben egy, az evangéliumot radikálisan követő kisközösségi hálózatot kezdett szervezni. 1952-es években államellenes szervezkedés címén életfogytiglani börtönre ítélték.

1956-ban kiszabadult. 1958-ban ismét elfogták, a börtönből 1960-ban szabadult végleg. Ezután szállítómunkásként dolgozott. A hetvenes évektől kezdve újító szellemű teológiája és az evangéliumi erőszakmentesség következetes képviselése miatt folyamatosan ki volt téve az állami és az egyházi hatóságok zaklatásának.

A Bokor bázisközösség tagjai az egyházakat felügyelő pártállami hatóság, az Állami Egyházügyi Hivatal felszólítása ellenére sem hagytak fel a katonai szolgálat megtagadásával, és ez, valamint az engedetlenség vörös posztó volt az egyházügyi pártfunkcionáriusok szemében. Bulányai mozgalma mintegy 5000 fősre nőtt és egész Európában a zsinati katolicizmus és a keresztény kurázsi egyik szimbólumává vált.
hirdetés

A kooperációra nem hajlandó Bulányi páter tanításait 1982-ben a püspöki kar elítélte, eltiltották a nyilvános misézéstől és a Hittani Kongregációhoz fordultak a tanai miatt. Az akkori prefektus, Joseph Ratzinger bíboros (ma XVI. Benedek pápa) 1986-ban felszólította Bulányit, hogy vonja vissza "téves, veszedelmes és kétértelmű" tanításait.

Bulányi szerint Ratzinger és a püspöki kar rosszállását 1980-as, Egyházrend című írásának alap gondolata váltotta ki: "úgy vélem, hogy az egyháznak a jövőben más, a maitól eltérő struktúrája is lehet, mégpedig a bázisközösségek alapján". Bulányival alá akartak írni egy Ratzinger által összeállított, tizenkét pontos listát. A páter egy tizenharmadik, szövegrésszel kiegészítve - amely szerint az ember "csak a lelkiismeretének tartozik engedelmességgel" - írta alá a dokumentumot, amit viszont a kongregáció prefektusa nem fogadott el.

A kompromisszum bő évtizeddel később, 1997-ben született meg: Bulányi kiegészítése bekerült a dokumentum törzsszövegébe, amelyet így már ő is aláírt. A Magyar Katolikus Püspöki Kar több mint fél évvel később, 1997. szeptember 10-én tájékoztatta a nyilvánosságot Bulányi György rehabilitálásáról.

A Bulányit korlátozó egyházi intézkedések a Bokor közösség honlapján olvasható életrajz szerint azonban nem szűntek meg: a páter még közel tíz évvel később is csak egy városszéli kápolnában misézhetett, istentiszteleteit a plébánia nem hirdette meg. A honlap szerint a magyar állam a rendszerváltozást követően bocsánatot kért Bulányitól, és nyugdíját is rendezték, ugyanakkor a Katolikus Egyház vezetői nem kértek bocsánatot, és életútját az egyházba integrálhatatlannak tekintik.

Az elmúlt években Bulányi páter a piaristák budapesti rendházában élt.

(Forrás: Wikipédia)

Az Irgalom rendje

(Beszélgetés Bulányi György atyával)

Földi világunk nem tökéletes. Ha azonban jobbító szándékkal a világi igazságtalanságokat tesszük szóvá, akkor onnan kapjuk a pofonokat, amennyiben az egyház vitatható alaptételein igyekszünk változtatni, attól kapunk a fejünkre. Miközben az elmúlt évezredekben egyikük sem valósította meg az emberiség hön áhított felemelkedését, mindkét fél meggyőződéssel állítja, hogy az ő véleménye a szent és sérthetetlen. Legrosszabbul az jár, aki a kettő ötvözéséből egy harmadik utat választ, mert azt két oldalról páholják, ahogyan Bulányi György atyával történt.

Kérem, foglalja össze pár szóval, miért tartóztatták le 1952-ben? Mi volt a bűne?

A magántulajdonra épülő társadalmi rend számára jelentős segítség, ha a vallások azt tanítják, hogy maga a jó Isten akarja, hogy legyenek gazdagok és szegények. Mivel a kommunista rendszer úgy érezte, hogy még a jámbor katolikus nénik rózsafűzért imádkozása is veszélyes reá nézve, hozzálátott az egyház megsemmisítéséhez. A Vatikán pedig ez ellen úgy próbált védekezni, hogy kö-vete útján titkon megüzente, hogy a 'föld alá' kell mennünk, azaz államilag illegális kisközösségeket kell létrehozunk, mert a templomok jövője bizonytalan. Persze az állam sem maradt tétlen. Letartóztatta Mindszenty bíborost, a püspököket, s legalább kétezer papot meghurcolt. Volt, akit agyon is vertek. Magamat, mert elindítottam a kisközösségek építését, a később Bokornak nevezett mozgalmat, csak életfogytiglani börtönre ítélt, bár az ügyész halált kért rám.

Szabadulása után, börtönviselt emberként nehezen boldogulhatott.

1956 után lassan-lassan puhult a diktatúra, s 1961-re amnesztiával szabadultunk, akik '56-ban nem mentünk külföldre. Ezt követően tíz évig a Tempó vállalatnál voltam szállítómunkás. Puha diktatúra ide puhadiktatúra oda, senki sem mert alkalmazni. Tróger is csak azért lehettem, mert mondtam a munkaügyi miniszternek, hogy ha senki sem alkalmaz, letartóztatnak, mint munkakerülőt.

Aztán valami megváltozott, amikor Hruscsov - 80. születésnapja alkalmából köszöntötte XXIII. János pápát: 1964 szeptemberében a Vatikán részleges megállapodást köthetett pártunkkal és kormányunkkal. Aki e dátumig a papok közt jó gyerek volt a Vatikán szemében, abból lett a rossz. Aki eddig jó gyerek volt, abból lesz a rossz, aki eddig hősnek számított, az lett az engedetlen. Felvir-radt azoknak, akik eddig is próbálkoztak megértőnek lenni a hatalom iránt. Lassan-lassan kiheverve az elmúlt évtized megpróbáltatásait belekezdtem Jézus

szavainak-tanításának tüzetes vizsgálatába. Meg akartam tudni, hogy kinek a katonája vagyok is én. Egy hét évig tartó munka eredményeképpen teljes bizonyosságra jutottam: értem, hogy mit akart Jézus. S ennek nyomán az is világosság lett előttem, hogy az elmúlt kétezer esztendő alatt elmentünk a jézusi szándékok mellett. Sikerült rávilágítanom az egész jézusi gondolatvilág tengelyére, amit hat vastag szamizdat kötetben foglaltam össze. Csak 1990-ben tudtam kiadni *Keressétek az Isten országát!* címmel. Addig áldozatos gépelők munkája folytán másolatban terjedtek. Azt hiszem forgott az országban 100-150 sorozat belőle.

Az egyház aligha azt várta Öntől, hogy új ötletekkel álljon elő.

Amíg Mindszenty József hercegprímás élt, az egyházi hatóságok csak finoman hozták tudomásomra (nem alkalmaztak, fordításból éltem, miután otthagytam a *Tempo* vállalatot), hogy nem kellek nekik. A hercegprímás halála után a pápa Lékai Lászlót, ezt az ÁVO-tól megnyomorított szerencsétlen embert beültette az esztergomi érseki székbe, és élesre fordult egyházi helyzetünk. Kezembe került Bai Lászlónak, az Állami Egyházügyi Hivatal Katolikus Osztálya főigazgatójának 1976. szeptemberi keltű levele, amelyben megmagyarázza Lékainak: Bulányi nem annyira a Párt, mint inkább az egyház ellensége, s részletesen elmondja neki, hogy miként kell eljárnia lényegében az egész földalatti egyházzal, a kisközösségekkel. Nehéz dolga volt velünk szegény Lékainak, hiszen mindenki tudta és ő is, hogy az egyházért dolgoztunk és kockázatokat is vállaltunk érte. Végül is mi magunk segítettünk Lékainak azzal, hogy fiataljaink elkezdtek visszaadni katonakönyvüket. Ennek oka pedig az volt, hogy előbb-utóbb a közösségeinkbe járók számára teljesen nyilvánvaló lett a jézusi ellenségszeretet, a senkit semmi körülmények között nem bántás parancsa. A katonai eskü pedig éppen az ellenség megsemmisítésére hívja fel a mundért magukra öltők figyelmét. Mivel tömeges mértékben erre a katolikus egyházban még nem volt példa, Miklós Imre ijedtében megígérte a Szentszék utazó nagykövetének, hogy minden kisközösségi munkára áldását adja, ha ezt a mozgalmat abbahagyjuk. Mi persze nem hagytuk abba, mire a hatalom fiainkat három év börtönre ítélte, a püspöki kar pedig a papjainkat büntette meg, mint fölbujtókat. Ennek során kerülhettem Lékai inkvizíciója elé 1982-ben - a tárgyalás jegyzője Erdő Péter, a jelenlegi bíboros volt -, ahol azzal vádoltak, hogy nem az Egyház előírásai szerint tanítok. Addig is, amíg ügyemben Róma kimondta a végső szót, megtiltották számomra a nyilvános papi működést.

Ez a végső szó Ratzinger bíborostól érkezett.

Róma öt évig foglalkozott ügyemmel (húzta, halasztotta a döntést), míg aztán 1987-ben helybenhagyta a magyar püspöki kar döntését. Noha a rendszerváltás után az Antal kormány azonnal bocsánatot kért, rendezte a nyugdíjamat, az egyházam szemében továbbra is 'lázádo ellenség' maradtam. Aranymisémet is csak a volt pártfőiskolán mondhattam, mert templomba csupán jámbor katolikusként mehettem be, miséző papként nem. 1996-ban aztán levelet írtam a Vatikán Hittani Kongregációja vezetőjének, a katolikus egyház második emberének, Ratzinger

bíborosnak: az én hazámban 15 év után az apagyilkosnak is megbocsátanak. Hatott a levél: majd ő maga szól a magyar püspököknek - üzenete a piarista generálison keresztül Így is lett. A püspöki kar meg fél évig gyötrődött, hogy mit tegyen velem? Végül azt találta ki - aligha a Vatikán megkérdezése nélkül - hogy a korlátozó intézkedéseket megszüntetheti nyugodtan, hiszen nincs templomom, s az a plébános hív meg, amelyik akar. Amivel persze rossz pontot szerez be magának püspökénél.

Ebben az a legszomorúbb, hogy olyan főpásztorok ítéleztek Ön felett, akik annak a kommunista rendszernek a békepapjai voltak, akik Mindszenty becsületének visszaállítása helyett Kádárral kötöttek egyezséget. Ennek ismeretében álságosnak tűnik a Vatikán politikája.

A történelem az erőviszonyok megjelenési formája. Még Jézus előtt történt, hogy Mózes feltartott kézzel imádkozott Istenéhez, a hadvezér Józsué pedig ezzel az isteni segítséggel tudta leverni a filiszteusokat. Jézus a történelem eme vonulatát akarta megtörni; azt, hogy a többet birtokolni akarásunknak Isten legyen az igazolója. Az első századokban a keresztények ebből fel is fogtak va-lamit és még csak egy tömjén-szemet sem ejtettek a császári istenségének oltárára. Oroszlánok elé az istentelenekkel! - hangzott az ítélet. Aztán a 4. század elején Konstantin rájött, hogy jönnek ám a barbárok és az újplatonikusokra, a misztérium vallásokra, a gnosztikusokra nem igen számíthatott. A társadalomban csupán egyetlen szilárd erő létezett, éppen az, amelyet az állam által istenteleneknek tartott keresztények képviseltek. A keresztények pedig örömeikben összezsúpták kezüket: a császár végre a barátunk lesz! S ezzel létrejött a trón és oltár ugyanazon szövetsége, amit Mózes és Józsué történeténél már említettem. Ezen gondolkodás értelmében Nagy Károlyt császárrá koronázza a pápa, az egyház pedig teljes működési szabadságot kap. Nagy Károly 18 csatában leverheti a lázadó szász törzseket, három évszázaddal később hasonló megfontolásból Szent István egyik unokatestvérét, Koppányt felnégyelteti, a másikat Vazult megvakíttatja és ezzel nálunk is megvalósul, immár keresztény alapon, a trón és oltár szövetsége a korábbi a fejedelem és a táltos közötti szövetség nyomába. Ennek keresztény változata nálunk már ezer éve egyfolytában tart, csupán húsz esztendeig, 1945-1964-ig, Mindszenty alatt szünetel. 1964-ben ismét helyre áll az ezer éves rend, a trón és oltár szövetsége, amelynek fenntartása értelmében az egyháznak azt kell mondania, hogy milyen szép is a katonaélet, és mennyire rendjén való, hogy vannak gazdagok, főleg ha a papok is a gazdagok közé tartozhatnak. És ez nem azért volt, mert a Vatikán vagy a magyar püspöki kar csúnya. Egyszerűen ezt kívánja meg a trón és oltár szövetségének teljesen jézustalan eszme-rendszere. Kemény milliárdokat tejel ebből az egyház, mert abból él az egyik, hogy én támogatom őt, a másik meg abból, hogy ő támogat engem.

Van-e lehetőség kitörni ebből az ördögi körből?

Ez a szent kísérlet. Ezt csinálta Jézus, ezt Szent Ferenc, ezt próbálja a Bokor is. Jézust hamar

elintézte saját vallásának főpapja. Ferenc tanítványait is hamar beleszoktatta a megszokott történelemi rendbe az idő... már pár évvel Szent Ferenc halála után gyilkosságok árán is. A Bokornak is van két vértanúja és számtalan börtönt viselt hitvallója, s az elmúlt félszázadban alul érvényesülésre ítélt embere. A Bokorral szemben az egyházi vezetés azért tehetetlen, mert laikus mozgalom vagyunk. A mi vezetőink nagymamák és, nagypapák. Be sem vagyunk jegyezve. Magamnak van vagy 10 közösségem. Eljárok közéjük, ahogy 87 évemben erőm engedi. És írok, írok,,,

Mennyire lehetett igaza János Pál pápának, amikor zsidó-kereszténynek nevezte a római katolikusokat? Tímár György, zsidó származású ügyvéd is azt írta, hogy, aki szégyelli a zsidóságát, az keresztelkedjen ki.

Azt a katolikust lehet így nevezni, akit felnőtt korában kereszteltek meg. A kikeresztelkedett zsidóból lesz a zsidó keresztény, ahogyan a magyarból a magyar, a tótból a tót keresztény. Ha a pápa ezt mondta, akkor arra gondolhatott, hogy Jézus Krisztus zsidó volt, akárcsak 12 tanítványa is. 92-ben Jamniában a zsidók kiközösítették maguk közül a názáretieknek nevezett keresztényeket. De ettől még vallhatták magukat zsidóknak. A keresztények ma is a magukénak vallják a zsidóság szent könyveit. A zsidók egy szektája vagyunk.

A katolikus egyház papjai között zsidó származásúak is vannak, erről azonban még szólni sem szabad antiszemita megbélyegzés nélkül

150 esztendő óta a zsidóságot nosztrifikáltuk, ezt követően a minden pénzét elkártyázó dzsentrí úgy oldotta meg anyagi helyzetét, hogy zsidónőt vett feleségül. A Habsburg időkben hasonló szempontok alapján a magyar főket vettek feleségül. A pesti piarista gimnáziumban osztálytársaim közül 40% kikeresztelkedett zsidó ősöktől származott, de ezzel akkoriban nem foglalkozott senki, a legjobb barátságban voltunk egymással. Itt jegyzem meg, hogy azt sem szabad mondani, hogy oláh, és tót, de ezzel nem törődöm, hiszen az anyanyelvemen beszélek. A némettől nem kérem, hogy a die Magyarén elnevezést használja die Ungarn helyett.

Hogyan vélekedik a kiválasztott nép fogalmáról? Nem arról a mesterséges történelemalkításról van-e szó, ahogy a sumér Gilgames eposz részleteit is átemelték az Ószövetségbe?

Mindenki higgye a maga crédóját, de vegye tudomásul, hogy neki is csak egy dénár jár. Anyám hét gyermeke közül egyik sem volt kiválasztott, mert egy ember, az egy ember - ez a jézusi üzenet lényege. Higgyen mindenki olyan mennyországban, melyet a vallása tanít neki. A Biblia abban a környezetben született, amelynek szemlélete szerint a zsidóság Isten választott népe, a kereszténység pedig ezt vette át. Ha Szent István királyunk nem öleti meg a táltosainkat, akkor nekünk is megmaradt volna saját, ősi katolikus hitvilágunk és akkor biztosan mi vagyunk Isten választott népe. Minden vallás eredendő bűne az önközpontúság, azaz, hogy Isten neki nyilatkozott meg és senki másnak.

A vallási önközpontúság nélküli Bokor-közösség túlélte a kommunista önkényuralmat és az egyházi kiátkozást. Ennek fenntartása lenne az Ön üzenete a jövő nemzedéke számára?

Jelenleg az emberiségnek csupán 15%-a él jobban nálunk, s a tőkés szemlélet, a többletbirtoklás azt mondatja velünk, hogy ne legyen nálunk senki gazdagabb! Pedig el lehetne indulni egy jézusi rend, az osztozás rendje felé. És, hogy ez ne csak elmélet legyen, mondok egy nagyszerű lehetőséget. Moldovában a 300 ezer katolikusból 60 ezer még nem felejtette el anyanyelvét. Bőjte Csaba és Hegyeli Attila a csángó földi magyar iskolahálózat megteremtésén dolgozik. Ha mindenki csak egy krajcárt tenne le az asztalra, akkor is meg lehetne oldani, hogy legyen magyar nyelvű oktatásuk, megvehessék a szükséges telket, melyre majd felhúzzák az épületet. Azt üzenem, hogy kezdjük el a többet birtokolni akarás helyét az osztozás, az irgalom rendjét.

Szakács Gábor**2005. január 18.**

„A III/III-asok megbízható barátai”

– Bulányi Györggyel, a Bokor Katolikus Bázisközösség alapítójával Kunstár Csaba készített interjút –

(Élet és Irodalom, 2001/12. sz.)

Bulányi Györgyöt 1997-ben rehabilitálta a Vatikán, de mint mondja, azóta csak rosszabb lett a helyzete: a magyar katolikus egyház pontosan olyan elutasító vele szemben, mint a pártállam idején. A jelenlegi egyházvezetést szerinte ma is a kommunizmus alatt kialakult „dupla konzervativizmus” jellemzi. A 82 éves Bulányi, aki a kommunizmus alatti egyházüldözést is másképpen értelmezi, mint egyházi felettesei, úgy véli: az egyház még nem nézett szembe saját múltjával, ugyanis átvilágítás szempontjából bőven van takargatnivalója.

– Az „Aufbruch” nemzetközi kutatás, amely tíz posztoszocialista országban vizsgálta a vallásosság és az egyházak változásait, kérdőívében fölvetette a kérdést, hogy a kommunizmus alatt megtapasztalták-e saját életükben, baráti körükben vagy rokonságukban a vallásüldözést. Meglepő módon igen csekély hányad nyilatkozott úgy, hogy tud vagy tapasztalt ilyet a kommunizmus alatt. A kutatás eredményei alapján akár ki is lehetne dobni az ablakon azt a

leegyszerűsítő képletet, hogy itt negyven éven át folyamatos egyházüldözés volt?

– Egyházüldözés? Az volt minden mennyiségben. Hetényi Varga Károly kötetei igyekeznek teljes képet nyújtani arról a papokat és szerzeteseket illetően. Az összesen hétezer fős papi állományból több ezerre tehető a meghurcoltak száma. Ennek az alapos és három évtizeden keresztül folyó munkának az eredményeképpen, s a Vatikánnal történt megegyezés következtében elkezdődött a megtiportak felzárkóztatása a békepapokhoz. Ez a második fele az egyházüldözésnek. Lékai László bíborossá választásával lett teljessé a siker. Kevésbé véres, de annál siralmasabb folyamat. Mire a végére értünk ennek a második vallásüldözési időszaknak, addigra Magyarországon a takarítónőket és a segédmunkásokat kivéve már mindenki párttag vagy III/III-as volt. A papok pedig felzárkóztak a győztes, vatikáni megegyezéssel vonalhoz.

– Az egyházak működésébe is ennyire beférkőzött az elhárítás?

– Mivel a legfőbb ideológiai ellenség az egyház volt, így azon belül fokozottan. Tekintettel arra, hogy csak rendszerváltozás történt, de személyi változás nem, akik ma pozícióban vannak, azok a párttagok és a III/III-asok megbízható barátai voltak. Ennek következtében a kérdésre, hogy volt-e egyházüldözés, azt kell válaszolnom, hogy a lehető legsikeresebb volt: a végére, a Vatikán, Casaroli és Poggi irányítása mellett csatlakoztunk ellenségeinkhez! Hogy mit gondoltak azok, akiket egyház címszó alatt üldöztek, erről az elmúlt tíz esztendőben a különböző vallási sajtóorgánumokban szinte semmi sem jelent meg. A Magyar Katolikus Lexikon frissen megjelent kötetei sem tudnak erről semmit. Annak idején ha egy pap lelkiismeretesen tette azt, amiért erre a pályára jött, akkor az urak, vagyis a párt és az egyházi vezetők rendszeresen fejbe verték.

– Itt most az 1945-ben alakult Bokor közösségre gondol, amelynek több tagját a katonai szolgálat megtagadása miatt börtönbe zárták, vagy saját magára?

– Tekintettel arra, hogy a rendszerváltozás előtt kilenc évvel már az utolsó ellenálló mohikánok is felzárkóztak a hierarchiához, sajnos kénytelen vagyok a Bokrot említeni, mert egyedül maradtunk.

– Ön hogyan írná le a kommunizmus alatti egyházüldözést?

– Volt egy Jámbor Árpád nevű ávós őrnagy, aki 1952-ben hatvan napon keresztül, napi tíz órában „készített velem interjút” a Fő utcában. Ez az őrnagy azt mondta nekem, hogy „megnézheti, mit fogunk mi csinálni a maga anyaszentegyházából”. Hát, megnézhettem. Később egyháзам bíborosai az ávósokat megszegyenítő módon bántak el velem. Az egyházüldözés valójában annyit jelent, hogy a kommunista hatóságok és az egyházi hatóságok közös erővel igyekeztek összetörni mindent, ami e fél században a lélek talajából feltört és Jézusra emlékeztette őket.

– Nem túl merész együtt említeni a kommunista és az egyházi hatóságokat?

– Tudja, különös, hogy a kommunisták részéről még megbecsülést kaptam. Azt mondotta

nekem ez a Jámbor őrnagy a Fő utcában: nézze, Bulányi mester, mi nem várhatjuk meg, míg maga „meglelkigyakorlatoztatja” nekünk a kapitalistákat. Tehát, bár világnézetileg különböztünk, mégis észlelte azt, hogy a jézusi szemléletet képviselem, amelyik szándékait tekintve valahol azonos az övékkel. De ők úgy döntöttek, inkább fölakasztják ezeket a kapitalistákat. Az egyházamban pedig csupán úgy szerepeltem, mint annak megrontója.

– Az átvilágításról szóló törvény vitájában sokan javasolták, hogy a vizsgálat ne csak újságírókra és bírákra terjedjen ki, hanem az egyházi vezetőkre is, hiszen a volt NDK-hoz hasonlóan nálunk is sokkal nagyobb publicitást érdemelt volna az egyházak és az elhárítás közös munkálkodása. Ön ezt, egy évtizeddel a rendszerváltás után, még aktuálisnak tartja?

– Tiltakoznak ellene a papok. A püspökök még inkább. Bőven van takargatnivalójuk. Igaz, hogy magyar állampolgárok, de ez mégis egyházi belügy, senkinek semmi köze ehhez – állítja a hierarchia. Értsd, mindenkinek a körmére lehet nézni e hazában, kivéve az egyházi férfiakat. Azokat, akiknek a legtisztábban kellene állaniuk a magyar társadalom előtt.

– Érdekes, hogy mindennek ellenére a demokrácia mindhárom kormánya mélyen elkötelezte magát az úgynevezett történelmi egyházak irányába. Miért?

– Azért, mert egyhási testvérek. A trón és az oltár szövetségére épül a társadalom élete. Kezdetben volt a papkirály, s a munkamegosztás létrehozta a hadvezért meg az imádkozót. A hadvezér dolga, hogy győzzön. A fősámán feladata pedig, hogy megmagyarázza a katonáknak: a ti hadvezéretek Isten szolgája, ezért neki engedelmesskedtek. Így sikerült az emberi történelmet a véres egymást gyilkolászás történetévé tenni. Szent István Koppányt négyfelé vágatja és a birtokait odaadja az apátnak, a püspöknek. Kell, aki azt mondja, hogy szabad lőni, és az Isten is azt akarja, hogy lödd le azt a csirkefogót. Azt az apát, anyát, gyereket, unokát. Mert a hazát kell védeni. Ez lett a feladatunk ebben a munkamegosztásban. Nem kell megvédeni a hazát! Gyereket kell szülni, és minden hazavédési probléma meg van oldva.

– Nehéz elképzelni azt a helyzetet, amikor a szocialista Horn a Magyar Katolikus Püspöki Kar főpapjaitól körülvéve mint „fővezér” tetszeleg. Mégis tény: a szocialista kormányzat alatt jelentős támogatáshoz jutottak az egyházak.

– Az állam erőszakszervezet, s ezt legitimálja az egyház – Jézus világos tanítása ellenében. E legitimálásért az állam fizet. Ez a mai megfelelője a hadvezér és a fősámán kettősségének. Mindenki igyekszik annyi pénzt összeszedni, amennyit csak lehet. És úgy látszik, hogy akár Antall, akár Horn vagy Orbán a miniszterelnök, egyre több és több pénzt lehet szerezni. Ez a világ, amelyik tudja, hogy boldogok a gazdagok, boldogok a hatalmasok, és boldogok az erőszakosok, szemben Jézus tanításával. Tehát itt minden a Mammon körül forog. Amit persze meg kell védeni. Mégpedig úgy, hogy a leghatékonyabb katonai szövetséghez, a NATO-hoz csatlakozunk. Rehabilitációs misémre meghívtam együtt imádkozni egy tiszteletre méltó lelkeszt az egyik protestáns egyházból. Boldogan elvállalta. Az utolsó pillanatban lemondta, mert megtudta a tévéből vagy az újságokból, hogy a NATO-csatlakozás ellen nyilatkoztam. Bármelyik katonai szövetség ellen így tettem volna. Jézus tanítványa vagyok. Erős a trón és az oltár szövetsége. Annak idején, akik vinni akarták valamire, Miklós Imre, az Állami Egyházügyi Hivatal vezetőjének kegyeit keresték, mert az ő szavára nevezte ki a Vatikán a püspököket.

Most a jelenlegi urak kegyeit keresik.

– Tehát azt mondja, ez régi beidegződés?

– El sem tudják képzelni, hogy lehetne másképpen. Jézus egyházában azonban illenék elgondolkodni azon, hogy Jézus csak kötélvégen tárgyalt a hatalmasokkal.

– Önt 1997-ben rehabilitálta a Vatikán, miután 1982-ben lényegében kiközösítették, a magyar püspöki kar megfosztotta tanítási jogától. Mi történt azóta?

– Az elmúlt három és fél év alatt egyetlen püspök sem kért meg engem még egy gyászmise elmondására sem. Az egyik püspök a rehabilitáció napjaiban mondotta: nem készülünk Bulányi atya ünnepélyes visszafogadására. De „nem ünnepélyesen” sem keresett meg egyikük sem. A mostani lehetőségeim szinte ugyanolyan szerények, mint az egyházüldözés időszakában. A megnyílt nagy szabadságban azt tapasztalom, hogy ma sokkal kevesebben kíváncsiak arra, hogy mit is akart Jézus, mint az elmúlt ötven esztendőben. Azt, hogy miért szánta el magát a Vatikán, hogy engem rehabilitáljon, nem tudom megmondani, de a magyar katolikus egyház pontosan úgy viselkedik velem szemben, mint a rehabilitációm előtt. Gyakorlatilag tovább tart a kiközösítés: integrálhatatlan vagyok, mondják a hivatalosok. Ennek az az alapja, hogy amit én Jézusról és Istenről gondolok, az tökéletesen emészthetetlen a számukra. Egy magyar katolikus újságíró is megírta az egyik jelentős külföldi folyóiratban, hogy Bulányi integrálhatatlan személyiség. Tehát azt kell mondjam: sokkal rosszabb a helyzetem. A rendszerváltozás első három évében még mindenütt tudtam publikálni. Ma már nem. Egy Balaton-felvidéki kis faluban töltöm az év nagy részét. Ebben a kis faluban és egy pesti külvárosi templomban misézhetek. Amikor az értelmiség még osztályidegen volt, még meg tudtam nyerni a Bokor közösség számára a „nadrágos embereket”. Ma olyanok jönnek, mint akiket Jézus össze tudott szedni: akikre nem kíváncsi az egyház, mert elváltak, újraházasodottak, s nem diplomások. Mint Jézus korában: halászok, bűnösök. Ez a pasztorációs köröm. Az urak pedig újra megtalálták helyüket a főpapok, írástudók és vének soraiban.

– Magyarországon számos teológiai irányzatnak nincs egyetlenegy képviselője sem. Itt a kereszténység szinte egyenlő a jobboldallal, azonban a világ más részein ez nem igaz. A baloldalinak mondható, főként Latin-Amerikában népszerű felszabadítási teológiáról hazánkban szinte nem is hallottak. „Haladó” hazai katolikusok kritikáikban úgy fogalmaznak: a jelenlegi egyházvezetés szellemisége a 20-as, 30-as évekre jellemző.

– Jelen pillanatban a magyar katolicizmus mögötte van a nyugatinak, mert az elmúlt évtizedekben úgy lehetett gondolkodnunk, ahogy azt Róma és Kádár elvtárs kívánta. Ez a „dupla konzervativizmus” a mai napig jelen van. De az elmúlt két évszázadra az volt inkább jellemző, hogy a magyar katolikusok nem nagyon zárkóztak fel a római teológiai irányzatok mellé. Mondok erre egy érdekes esetet. Az egri érsek az I. vatikáni zsinat alkalmával magánkihallgatást kért IX. Piustól, akinek a nevéhez a csálhatatlanság dogmája fűződik. Az egri érsek szerette volna a pápát jobb belátásra bírni, és valahogy megmagyarázni neki, hogy a csálhatatlanság nem alkalmazható a gyakorlatban. IX. Pius egyszerűen kikergette őt.

– De nemcsak az I. vatikáni zsinat csálhatatlanság-dogmája nem volt hatással

Magyarországon, a II. vatikáni zsinat szellemisége sem nagyon érezteti hatását.

– A II. vatikáni zsinat egy sereg új dolgot mondott ki, és ugyanakkor a régiekből egyetlenegy sem vont vissza, ennek következtében a haladók is találnak idézeteket maguknak. A Ratzinger-rezsim [Ratzinger bíboros a katolikus egyház legfontosabb római hivatalának, a Hittani Kongregációnak a prefektusa. A kongregáció az inkvizíció jogutódja – K. Cs.] pedig kizárólag a nem haladóknak tetsző idézeteket találja meg. Nemrég egy vatikáni személy mondotta: micsoda fényes megújulási lehetőségeket kínál a II. vatikáni zsinat egyházról szóló okmánya, mert a második fejezetben elmondja, hogy az egyház az Isten népe. Csak arról nem beszélt, hogy a harmadik fejezet szerint pedig az egyház a hierarchia. Aki úgy akarja, csak erre a harmadikra hivatkozik. Nagy „papipari vállalat” vagyunk! Jézus pedig laikus volt.

– Mit gondol az ökumenizmusról, milyennek látja az egyházak közötti kapcsolatot? Van-e egyáltalán párbeszéd?

– Az ökumenizmusról mesélnek, de minden vallásnak támasza, talpköve az, hogy nem tehetünk róla, de kizárólag a miénk az igazság. Egy bíboros, mikor a Bokor hősi tetteire utaltam – részint a sűrű bebörtönzésekre, részint arra, hogy nálunk tíz, sőt tizenhat gyereket adtak a családok –, ezt mondta nekem: Kedves atya, cselekedeteik a baptistáknak is vannak, de a hit, a hit egyes-egyedül nálunk tükrözi azt, amit a Jóisten gondol. Ezek szerint Isten nem azt fogja megkérdezni, hogy éheztem és ennem adtatok-e, hanem: felmondhatja velem az egyedül üdvözítő brosrát, s megkérdezi, hogy hiszem-e azt, hogy egyedül csak ez az igazság. „Protokoll-ökumenizmus” van csak, mert hát nem engedhetünk az igazságból. Ratzinger bíborosnak most jelent meg egy Dominus Jesus című írása, ami gyakorlatilag azt mondja: az igazságból sajnos nem engedhetünk, az pedig a világ hatezer felekezetéből történetesen nálunk van. De a „Ratzingerek” az 5999 többi vallásban ugyanígy gondolkodnak. Az urak erre azt fogják mondani: látjátok, ugye megmondtuk, hogy nem lehet integrálni a Bulányit. Jézust sem tudták integrálni a főpapok és írástudók, csak legyilkolni.

Kapcsolódó anyagok:

Bulányi György előadása „Az egyházak és az állam” című, 2002. február 27-i konferencián Ratzinger döntött egy magyar pap eretnekségi perében (ti. Bulányiról; Index, 2005. április 21.)
Az egyházak és az állam (konferencia) (2002. február 27.)
Nyílt levél a magyar katolikusokhoz (Sándor Bertalan, 2002. március 4.)
Kereszténység és politika – Birtalan Balázs cikke (Mások, 2002/4.)

forrás:

<http://www.otkenyer.hu/bulanyi-interju.php>